

EL GEOPARC MUNDIAL UNESCO DE LA CATALUNYA CENTRAL

Català

*“Fa milions d’anys, al cor geogràfic de Catalunya,
existí un mar que va desaparèixer empès per
l’aixecament de serralades com els Pirineus. Els
processos geològics han deixat un territori amb
espectaculars formacions rocoses com Montserrat i
rics recursos naturals com la sal.”*

GeoParc
Mundial UNESCO
de la Catalunya Central

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Catalunya Central
Geoparc
mundial de
la UNESCO

Què és un Geoparc mundial UNESCO?

Un Geoparc Mundial UNESCO és un territori ben delimitat, amb una forta personalitat i un patrimoni geològic excepcional que promou una estratègia de desenvolupament socioeconòmic sostenible.

Promociona la seva identitat a través del geoturisme, potenciant la geologia, el medi ambient, la cultura, les tradicions, els productes artesans i negocis locals, procurant el benestar dels seus habitants.

Té especial cura en la divulgació dels valors naturals i culturals així com en afavorir la recerca i la geoconservació.

Muntanyes Russes. Sant Vicenç de Castellet

Denominació d'Origen Pla de Bages

La UNESCO i les Xarxes Europea i Global de Geoparcs

www.europeangeoparks.org
www.globalgeopark.org

L'any 2000 es va crear la Xarxa Europea de Geoparcs, una associació voluntària de territoris compromesos amb un model que busca conservar i promocionar els valors naturals i culturals, acceptant i implementant els principis que formen "La Carta" de la Xarxa Europea de Geoparcs.

L'èxit del model de la Xarxa Europea aviat es manifestà amb la implicació de la UNESCO i l'ampliació de la Xarxa a un àmbit mundial amb la creació de la Xarxa Global de Geoparcs.

Des de finals del 2015, els Geoparcs són programa propi de la UNESCO, que està present i participa en totes les decisions preses en aquestes Xarxes. El Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central va superar amb èxit el procés d'avaluació el setembre de 2012 i el de revalidació del juny del 2016.

Relleu característic de la zona septentrional del Geoparc, amb els Pirineus al fons. Avinyó

El Geoparc mundial UNESCO de la Catalunya Central

El Geoparc mundial UNESCO de la Catalunya Central el trobem en una privilegiada situació al cor de Catalunya i el configuren Collbató (Baix Llobregat) i gairebé tots els municipis del Bages. Una terra de contrastos on la geologia i el patrimoni miner tradicional associat (així com la mineria activa), configuren una bona part del paisatge i han esdevingut un ric patrimoni natural i cultural. Un territori que a més compta amb una interessant història, una arrelada cultura, una exquisida gastronomia local, un important patrimoni romànic i una natura per descobrir.

Canal medieval de la Sèquia

Pont foradat. Manresa

Meandre abandonat. Calders

Fa més de 36 milions d'anys, en aquest indret al cor geogràfic de Catalunya, existí un mar que va acabar desapareixent. L'aixecament de serralades com els Pirineus el van restringir fins que finalment es va assecar. Aquest fet va provocar una precipitació d'una enorme quantitat de sals creant una de les reserves de sal (potassa i halita) més importants d'Europa.

Aquests canvis impressionants al llarg de la història geològica ens han deixat sorprenents formacions rocoses i coves espectaculars, algunes d'elles avui dia adaptades a la visita turística.

El Geoparc ofereix al visitant encuriosit aquest viatge de descoberta de milions d'anys per paisatges singulars, a través dels diferents centres de visitants del territori que contribueixen a divulgar aquest patrimoni geològic i miner tan important i alhora desconegut.

Interior del Castell de Súria, datat des de l'any 993

Puig de la Balma. Mura

Ermita de Sta. Magdalena de Bell-lloc. Sallent

Mapa d'accessos

- 1 Coves de Montserrat. Collbató
- 2 Coves del Toll. Moià
- 3 Parc Natural de la Muntanya de Montserrat
- 4 Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac
- 5 Casa de la Natura "La Culla"
- 6 Municipi de Súria
- 7 Museu de Geologia "Valentí Masachs"
- 8 Municipi de Sallent
- 9 Muntanya de Sal. Cardona

Centres de visita geoturística

1 Coves de Montserrat. Collbató

La Muntanya de Montserrat amaga en el seu interior un impressionant món subterrani ple d'història. Dins el massís conglomeràtic l'acció de l'aigua de pluja, infiltrada a través d'esquerdes, ha anat dissolent la roca durant milions d'anys i ha deixat com a llegat una variada gamma d'avencs i coves. Tot un paisatge càrstic decorat amb espectaculars espeleotemes (estalactites, estalagmites, etc.) que la doten d'una rellevància especial i que ha estat declarat Bé Cultural l'interès local.

Les Coves de Montserrat

Tel. 93 777 90 76 - www.covesdemontserrat.cat

Coves de Montserrat. Collbató

2 Coves del Toll. Moià

Formades en roques calcàries d'un antic escull coral·lí de fa 38 milions d'anys, actualment l'acció del riu subterrani va formant cavitats de gran bellesa. Conegudes també com el "Palau de la Fauna del Quaternari" són un dels jaciments paleontològics més importants d'Europa. A nivell arqueològic s'hi han trobat restes de la presència humana des del Paleolític Mitjà fins a l'Edat del Bronze amb un considerable nombre d'enterraments i altres materials del Neolític. Es recomana complementar l'experiència amb la visita al Museu Arqueològic i Paleontològic de Moià.

Les Coves del Toll

Tel. 93 820 9134 - www.covesdeltoll.com

Coves del Toll. Moià

3 Parc Natural de la Muntanya de Montserrat

És un dels principals pols d'atracció paisatgístics alhora que en destaca la riquesa del seu patrimoni natural, cultural i espiritual.

L'antic delta de Montserrat es mostra com un massís imponent i inexpugnable, si bé els nombrosos viaranyis i vies d'escalada donen accés a qualsevol punt de la muntanya. El parc té tota una sèrie d'itineraris que permeten descobrir la muntanya, alguns dels quals disposen de plafons interpretatius sobre la geologia del Parc Natural.

Parc Natural de la Muntanya de Montserrat.

Tel. 93 877 77 01 - www.montserratvisita.com

Muntanya de Montserrat

Foto: Joan Antoni Closes Masferrer

Centres de visita geoturística

4 Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

El paisatge pedregós i agrest del parc natural és producte de l'erosió insistent sobre la roca que el configura. L'origen cal buscar-lo en la deposició de còdols i altres materials transportats pels corrents fluvials durant el període terciari, ara fa uns 50 milions d'anys en un antic delta.

Posteriorment, aquests còdols es van anar cimentant mitjançant una matriu calcària o argilosa, i van donar lloc al conglomerat o pinyolenc. L'acció erosiva de l'aigua sobre aquest tipus de roca ha donat lloc al singular relleu del parc, amb elements tan característics com els cingles, les canals, les codines i els monòlits.

A nivell subterrani, l'aigua ha modelat un impressionant conjunt de cavitats que, en aflorar a l'exterior, donen lloc als coneguts avencs, coves, caus i surgències. A la part sud del parc, ja al Vallès Occidental, la varietat geològica és més diversa: materials antics sobre dels més moderns, restes d'un antic vulcanisme...

Una interessant riquesa natural i un important patrimoni arquitectònic es pot observar arreu del parc. Des de l'imponent monestir romànic de Sant Llorenç del Munt a les més humils barraques de pedra seca, tot plegat dona idea de la important

Turó Roig. Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

petja humana en aquest territori: castells, ermites, masos i tines a peu de vinya; entre els més destacats.

Parc Natural de Sant Llorenç del Munt i l'Obac

Tel. 93 831 73 00

<http://parcs.diba.cat/web/SantLlorenç>

5 Casa de la Natura "La Culla"

És un servei educatiu que amb les seves diverses activitats i materials didàctics pretén facilitar la interpretació del medi social, cultural i natural (inclosa la geologia) del territori, especialment en els aspectes mediambientals, mitjançant l'observació, la descoberta de l'entorn, la reflexió i l'experimentació.

Casa de la Natura "La Culla".

Tel. 93 874 82 36 - www.xtec.cat/cdabages

Casa de la Natura "La Culla". Manresa

6 Municipi de Súria

En aquest sector de la conca eocena hi ha actualment les roques, d'edat propera als 37 milions d'anys, que donen testimoni de la retirada del mar i la gran evaporació que va deixar una enorme quantitat de sals (roques evaporítiques) que són explotades des de 1912, especialment la potassa (conté els minerals silvita i carnal-lita), fent de Súria el principal centre miner de Catalunya. Testimonis de la formació dels Pirineus, visibles en el paisatge són també part del patrimoni geològic present en aquesta zona del Geoparc.

Oficina de Turisme de Súria.

Tel. 93 869 56 85 - www.suria.cat

Falla de Mig-Món. Súria

Centres de visita geoturística

7 Museu de Geologia “Valentí Masachs”

Museu de Geologia Valentí Masachs de la UPC. Manresa

Va més enllà d'un museu clàssic de geologia ja que a part de mostrar col·leccions representatives de minerals, roques i fòssils, s'hi ensenyen les utilitats que tenen aquests materials geològics per les persones, a la vegada que es provoca la reflexió sobre temes d'importància social com: La Terra s'esgota; Radioactivitat: pros i contres; Minerals i Persones; Minerals del futur.

Museu de Geologia Valentí Masachs de la UPC.

Tel. 93 877 72 41 / 93 877 72 00 - www.geomuseu.upc.edu

9 Muntanya de Sal de Cardona

La Vall Salina de Cardona, portadora de la preuada riquesa de la sal que s'explota des del Neolític, i de la potassa descoberta per l'enginyer Emili Viader a la primeria del 1900, és la raó de ser de Cardona. Al seu voltant es va inaugurar, el 2003, el Parc Cultural de la Muntanya de Sal per divulgar el seu valor i projectar la Muntanya de Sal “una gran muntanya de sal pura que creix a mesura que se'n va extraient” (Aulus Gel·li, citant Cató, s.IId.c.).

La Vall Salina de Cardona és una depressió del terreny amb forma d'el·lipse allargassada amb una extensió de terreny de 1.800 m de llargària per 600 d'amplada i una superfície de 100 ha, amb unes característiques naturals que l'han fet mereixedora de ser inclosa dins el Pla d'Espais d'Interès Natural de Catalunya. Els afloraments de sal es localitzen dins aquesta depressió, i per això fou coneguda antigament com el Salí, i actualment ho és com a Vall Salina.

Parc Cultural de la Muntanya de Sal.

Tel. 93 869 24 75 - www.cardonaturisme.cat

8 Municipi de Sallent

Castell i Església de Sant Pere i Sant Sebastià. Sallent

Seguint el curs del riu Llobregat, als voltants de Sallent, els relleus que caracteritzen la meitat septentrional del Geoparc s'esvaeixen donant pas al Pla de Bages en una posició estratègica ja reconeguda en temps dels primers pobladors de la zona, els Ibers, que s'assentaren en el poblat del Cogulló. Importants elements del patrimoni geològic i miner, com ara la Falla del Guix i el Forn del Guix de Can Carrera o el barri de la Botjosa, entre altres, caracteritzen aquesta zona. El conjunt de defensa situat a dalt una talaia natural, el Turó del Castell, i els Aiguamolls de la Corbatera són altres dels elements patrimonials més rellevants del municipi.

Sallent. - Tel. 938 37 02 00 - www.sallent.cat

Muntanya de Sal. Cardona

Georuta 1

El mar de la Catalunya Central

Fa 42 milions d'anys, el territori per on transcorre la ruta, estava cobert per un mar càlid, similar al Carib, que aquí quedava tancat formant un golf que s'obria en direcció a l'Atlàntic, cap a l'oest.

Durant uns milions d'anys, antics rius hi van formar deltes que corresponen en part als actuals relleus de Montserrat i Sant Llorenç del Munt, mentre que cap a Moià, una zona costanera més tranquil·la, els esculls de corall es van poder desenvolupar plenament. En aquells esculls de fa 38 milions d'anys és on s'han format les Coves del Toll, en un procés que encara dura avui en dia.

Aquest mar es va anar restringint empès per l'aixecament de serralades com els Pirineus, ara fa més de 36 milions d'anys, i finalment s'assecà provocant una important precipitació de guixos primer (Entre Artés i Calders) i a la zona més profunda (Súria i Cardona) de les sals, com la sal comú (halita) i la potassa (amb minerals com la silvita i carnal·lita).

En aquest viatge en el temps descobriràs coves impressionants, aiguamolls, un meandre abandonat pel seu riu, forns de calç, l'espectacular falla del Mig-Món, i tot el conjunt miner tradicional d'explotació de guix i d'extracció activa de potassa als voltants de Súria.

Rascler sobre el guix. Súria

+ informació: www.geoparc.cat/georutes

Georuta 2

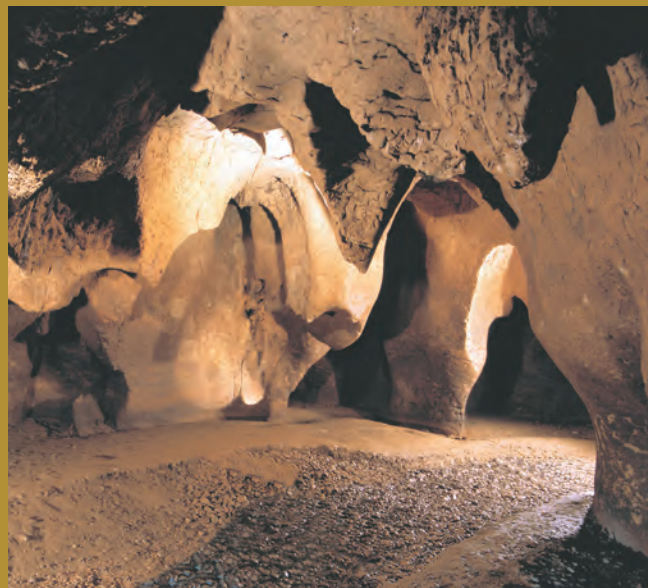
Les Coves del Geoparc

Aquesta Georuta s'endinsa a les profunditats del Geoparc aprofitant les magnífiques coves existents al territori.

Les Coves de Montserrat, amb galeries plenes d'elements de gran bellesa i d'història, que diuen que fou un dels llocs d'inspiració de Gaudí, s'han format dins els conglomerats de la Muntanya de Montserrat.

Les Coves del Toll, conegudes com el Palau de la Fauna del Quaternari per les restes d'animals i d'homínids que s'hi ha trobat, són formades a l'interior d'unes calcàries que fa 38 milions d'anys eren uns esculls plens de vida en un mar càlid.

“La Santa Cova”, una balma situada a prop de la Seu de Manresa, és on St. Ignasi de Loiola, fundador de la Companyia de Jesús, hi pregà durant els onze mesos decisius de la seva vida en que estigué aquí i d'on en sortí el seu “Llibre d'exercicis espirituals”.

Coves del Toll. Mojà

Altres espais d'interès com ara el Museu de Geologia Valentí Masachs a Manresa, el Museu Arqueològic i Paleontològic de Mojà, l'interessant Centre D'Art Contemporani i Sostenibilitat (CACIS) situat a l'entorn d'uns antics forns de calç i el meandre de Calders completen aquest viatge per l'interior del Geoparc.

Setmana Europea dels Geoparcs

El Geoparc i els seus centres associats organitzen periòdicament activitats i esdeveniments per divulgar i promocionar aquest ric patrimoni del territori.

Al voltant de primavera es celebra cada any la Setmana Europea dels Geoparcs, uns dies en els que es convida als ciutadans a descobrir el patrimoni dels Geoparcs mitjançant nombroses i interessants activitats.

Llocs d'interès

www.geoparc.cat
www.facebook.com/geoparcunesco
www.twitter.com/geoparc

www.europeangeoparks.org
www.globalgeopark.org

www.bagesturisme.net
www.rebstbages.cat

Recomanacions generals:

- Respecteu la natura, els afloraments geològics i el patrimoni miner.
- No llenceu deixalles, emporteu-vos-les.
- Respecteu la reglamentació dels Espais Protegits com els Parcs Naturals.
- Respecteu els panells interpretatius
- Per motius de seguretat i conservació, no feu foc.

Amb el suport de:

Organización
de las Naciones Unidas
para la Educación,
la Ciencia y la Cultura

Catalunya Central
Geoparc
mundial de
la UNESCO